

ДОСЛІДЖЕННЯ СУТНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ПІДГРУНТЯ ФОРМУВАННЯ АДАПТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Володимир Галіка¹

¹Аспірант, кафедра управлінських технологій, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», Київ, Україна, e-mail: HalikaVS@krok.edu.ua, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5125-2465>

RESEARCH OF THE ESSENCE OF THE INFORMATION AND ANALYTICAL SUBGROUND OF THE FORMATION OF AN ADAPTIVE DEVELOPMENT STRATEGY OF THE ENTERPRISE

Volodymyr Halika¹

¹Postgraduate student, KROK University, Kyiv, Ukraine, e-mail: HalikaVS@krok.edu.ua, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5125-2465>

Анотація. Метою дослідження є дослідження інформаційно-аналітичного підґрунтя формування адаптивної стратегії розвитку підприємства. Об'єктом дослідження являється стратегічний розвиток таких відкритих соціально-економічних систем як підприємства, що функціонують в дуже динамічному зовнішньому середовищі. Для досягнення поставленої мети нам було застосовано сучасні теоретико-наукові методи, зокрема: аналізу, синтезу, графічний, абстрактно-логічний та дедукції. Запропоновані методи уможливили ефективність проведеного дослідження щодо сутності інформаційно-аналітичного підґрунтя формування адаптивної стратегії розвитку підприємства. Обґрунтовано, що інформація для підприємства – це не лише інструмент досягнення цілей, а й ресурс для розвитку. Саме тому, суттєвої актуальності набуває питання дослідження сутності інформаційно-аналітичного підґрунтя формування адаптивної стратегії розвитку підприємства. Сформовано логічну схему інформаційно-аналітичного забезпечення формування адаптивної стратегії розвитку підприємства. Доведено, що при цьому, із представлених на схемі елементів повинні перебувати у чіткому взаємозв'язку та у своїй сукупності складати внутрішньо інтегровану структуру. Проведено експертне оцінювання місця інформаційно-аналітичного забезпечення в формуванні адаптивної стратегії розвитку підприємства. Доведено, що такі відкриті соціально-економічні системи як підприємства, не спроможні ефективно адаптуватися під тиском змін в динаміці зовнішнього середовища без оперативного інформаційно-аналітичного забезпечення. З'ясовано, що під інформаційно-аналітичним підґрунтям формування адаптивної стратегії розвитку підприємства слід розуміти процес забезпечення інформаційними ресурсами керівництво даного виду соціально-економічних систем та задоволення усіх потреб у відомостях й даних суб'єктів реалізації такого роду стратегії. Виокремлено основні сучасні загрози формуванню належного інформаційно-аналітичного підґрунтя для адаптивної стратегії розвитку підприємств. Перспективи подальших досліджень слід присвятити не лише інформаційно-аналітичному забезпеченню, але й протидії загрозам, які займають ключове місце в адаптаційному підході до формування стратегії розвитку підприємства.

Ключові слова: розвиток підприємства, інформаційно-аналітичне забезпечення, менеджмент, інформація, адаптивні стратегії, формування стратегії

Формул: 0; рис.: 4; табл.: 0; бібл.: 10

Abstract. The purpose of the study is to study the information and analytical subground for the formation of an adaptive enterprise development strategy. The object of the study is the strategic development of such open socio-economic systems as enterprises operating in a very dynamic external environment. To achieve our goals, we used modern theoretical and scientific methods, in particular: analysis, synthesis, graphic, abstract logical and deduction. The proposed methods made possible the effectiveness of the research conducted regarding the essence of the information and analytical subground for the formation of an adaptive enterprise development strategy. It is substantiated that information in an enterprise is not only a tool for achieving goals, but also a resource for development. That is why the question of studying the essence of the information and analytical subground for the formation of an adaptive development strategy for an enterprise acquires significant relevance. A logical scheme of information and analytical support for the formation of an adaptive enterprise development strategy has been formed. It has been proven that the elements presented in the diagram must be in a clear relationship and in their totality form an internally integrated structure. An expert assessment of the place of information and analytical support in the formation of an adaptive enterprise development strategy was carried out. It has been proven that such open socio-economic systems as enterprises are not able to effectively adapt under the pressure of changes in the dynamics of the external environment without operational

information and analytical support. It has been established that the information and analytical subground for the formation of an adaptive development strategy for an enterprise should be understood as the process of providing information resources to the management of this type of socio-economic system and satisfying all the information and data needs of the subjects of the implementation of this type of strategy. The main modern threats to the formation of appropriate information and analytical subground for the adaptive development strategy of enterprises are identified. Prospects for further research should be devoted not only to information and analytical support, but also to countering threats, which occupy a key place in the adaptation approach to the formation of an enterprise development strategy.

Keywords: *enterprise development, information and analytical support, management, information, adaptive strategies, strategy formation*

Formulas: 0; **fig.:** 4; **tabl.:** 0; **bibl.:** 10

Постановка проблеми. Постійний розвиток економічних відносин, зміна умов господарювання та системи управління організаціями вимагають формування адекватного та якісного інформаційного забезпечення діяльності підприємства, необхідного для ухвалення ефективних управлінських рішень. Крім цього, від підприємства потрібна висока ефективність виробництва, конкурентоспроможність продукції. Внаслідок чого підвищується роль та значення формування належного інформаційно-аналітичного забезпечення, яке допоможе зробити висновки про її реальне економічне становище, дасть змогу виявити слабкі місця та загрози, необхідні для ліквідації негативного впливу. Ефективність інформаційно-аналітичного забезпечення безпосередньо залежить від повноти та якості інформаційної бази.

Сьогодні, розвиток підприємства суттєво залежить від динаміки зовнішнього середовища і змін які вона привносить. Поступово, темп динамічності зовнішнього середовища досягнув дуже високого рівня і через це, безпековий й стійкий розвиток більшості соціально-економічних систем став практично не можливий. Виникла нагальна потреба в адаптації. Спочатку адаптація торкалася оперативнотактичного рівня, проте, поступово, це стало проблемою стратегічного характеру. Зміни торкнулися усіх елементів структури підприємств України внаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації і це побудило до активізації потреби у формуванні адаптивних стратегій розвитку із врахуванням й прогнозуванням зміни в динаміці зовнішнього середовища. Такого роду врахування й прогнозування формується внаслідок ефективного інформаційно-

аналітичного забезпечення. Інформація для підприємства – це не лише інструмент досягнення цілей, а й ресурс для розвитку. Саме тому, суттєвої актуальності набуває питання дослідження сутності інформаційно-аналітичного підґрунтя формування адаптивної стратегії розвитку підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливі аспекти формування стратегій розвитку підприємств України розкривалися в роботах таких вчених як В. Грушко, О. Гончаренко, Л. Гнилицька, В. Духов, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, З. Живко, О. Захаров, С. Кавун, Г. Козаченко, М. Копитко, О. Ляшенко, В. Мартинюк, С. Мельник, І. Мойсеєнко, Т. Момот, В. Мунтіян, Є. Олейніков, І. Оттенко, Є. Палига, Г. Пастернак-Таранушенко, В. Пономаренко, В. Прохорова, О. Силкін, І. Ревак, Ю. Ус, М. Флейчук, В. Франчук, М. Швець, Л. Шемаєва, С. Шкарлет, В. Шлемко, В. Шликов, О. Шляйфер, А. Штангрет та інші.

До прикладу, деякі автори [1-2] розглядали аспекти формування безпекового стратегії розвитку підприємства в умовах пандемії COVID-19 і робили акцент саме на забезпечення фінансово-економічної безпеки. Поряд із цим, врахування фінансової складової при формуванні стратегії розвитку підприємства було дослідженням не одного науковця [3-4].

Окрім фінансово-економічних аспектів, також, різні автори [5-6] досліджували й стратегічні заходи протидії загрозам, які уповільнюють розвитку відкритих соціально-економічних систем. Також, останні дослідження присв'ячувалися й формуванню середовищу сталого розвитку підприємства

в системі реалізації ефективної стратегії і тактики [7-8]. Управлінський аспект і вирішення проблем інформаційного забезпечення прийняття і реалізації стратегічних рішень розвитку підприємства, також, не залишався без уваги науковців та практиків [9-10].

Однак ряд теорії і концепцій щодо дослідження інформаційно-аналітичного підґрунтя формування адаптивної стратегії розвитку підприємства досі залишаються не розкритими в повній мірі, що і зумовило вибір даної тематики і її сучасну актуальність в умовах повномасштабного вторгнення країни агресора.

Формулювання цілей статті.

Метою дослідження є дослідження інформаційно-аналітичного підґрунтя формування адаптивної стратегії розвитку підприємства. Для досягнення поставленої мети нам було застосовано сучасні теоретико-наукові методи, зокрема: аналізу, синтезу, графічний, абстрактно-логічний та дедукції. Запропоновані методи уможливили ефективність проведеного дослідження щодо сутності інформаційно-аналітичного підґрунтя формування адаптивної стратегії розвитку підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема формування нових стратегій розвитку підприємства уможливується внаслідок динамічності зовнішнього середовища, яке привносить зміни та негативні фактори. Все це необхідно належним чином відстежувати з метою отримання відомостей та даних, які сприятимуть формуванню нової адаптивної стратегії розвитку підприємства. Але науково-технічний прогрес не стоїть на місці й вплив Індустрії 4.0 є відчутним в розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення.

Інтенсивний розвиток сучасних інформаційних технологій зробив

актуальним розробку та вдосконалення інформаційно-аналітичного інструментарію завдань оперативної підтримки управлінських рішень у різних сферах людського життя в тому числі й для розвитку підприємств. У зв'язку з цим нині у великій кількості виникають відповідні організаційно-технологічні інструменти – ситуаційні центри та ситуаційні кімнати, – які, як правило, є стаціонарними комплексами, що складаються зі спеціально обладнаних приміщень, сукупності апаратних та програмних засобів, команди розробників та професіоналів, орієнтованих на автоматизовану обробку, аналіз та візуалізацію різноманітної інформації текстового, табличного, графічного, мультимедійного тощо. характеру.

Нами було залучено 10 провідних експертів в сфері адаптаційного розвитку відкритих соціально-економічних систем, для визначення їх професійної думки, щодо того, яке місце займає частка інформаційно-аналітичного забезпечення в загальному обсягу ключових структурних елементів формування адаптивної стратегії розвитку підприємства (рис.1).

Ступінь підготовленості підприємств до структурних змін на ринках забезпечується за рахунок якісного збору інформації, її обробки та обліку ресурсів для виробництва. Інформаційні системи допомагають скоротити витрати отримання, оскільки акумулюють великий масив даних щодо аналізу. Впровадження в інформаційну систему статистичних та математичних моделей допомагає провести розрахунки, ранжування даних та угруповання показників за певними ознаками. Це повинно становити основу для формування адаптивних стратегій розвитку підприємств України.

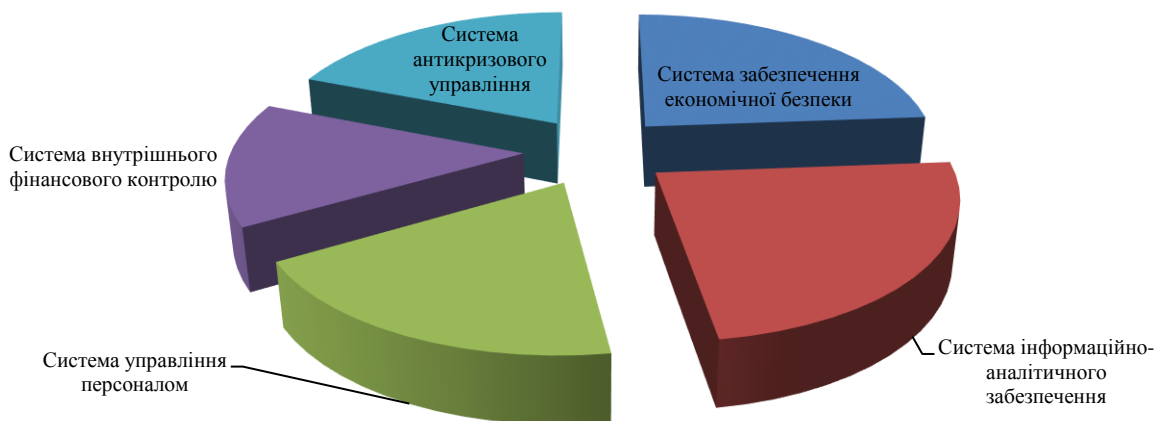

Рис.1. Результати експертного опитування на предмет визначення місця інформаційно-аналітичного забезпечення в структурі формування адаптивної стратегії розвитку підприємства

В цілому, інформаційно-аналітичне забезпечення формування адаптивної стратегії розвитку підприємства можна

представити у вигляді логічної схеми (рис.2).

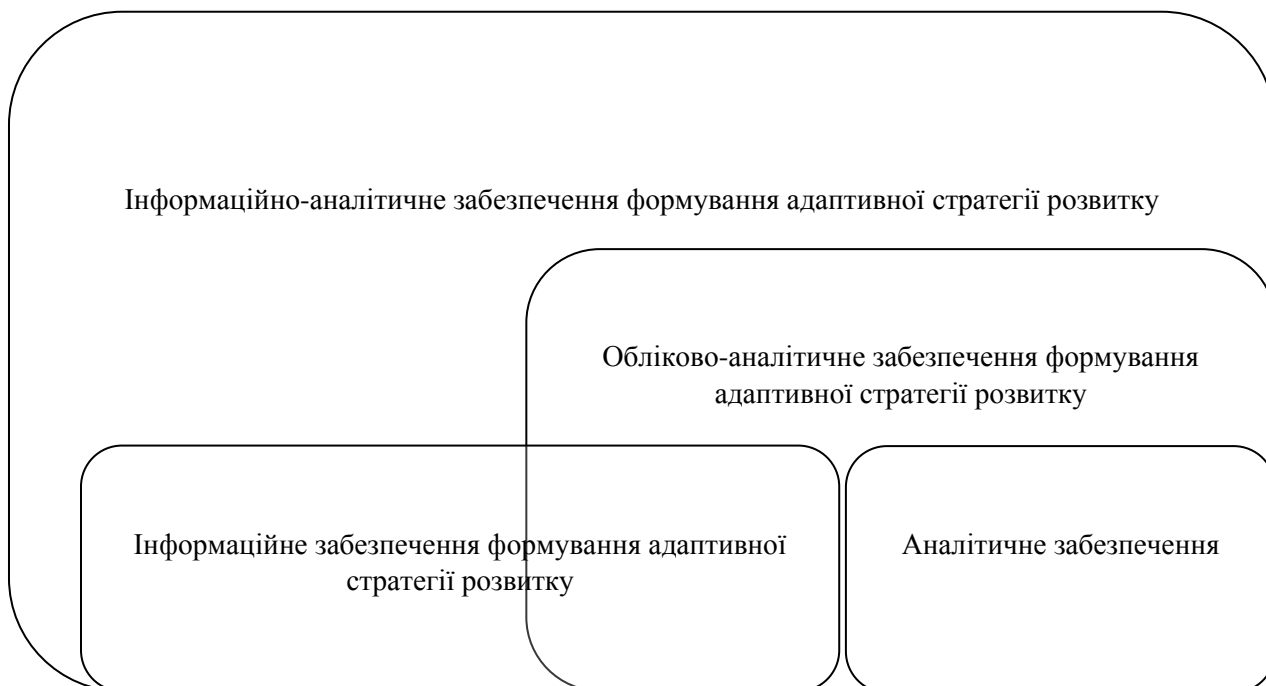

Рис.2. Логічна схема інформаційно-аналітичного забезпечення формування адаптивної стратегії розвитку підприємства

Крім того, кожна з цих структур повинна перебувати у чіткому взаємозв'язку між собою та у своїй сукупності складати внутрішньо інтегровану структуру. Відтак, на нашу думку, під інформаційно-аналітичним підґрунтям формування адаптивної стратегії розвитку підприємства слід

розуміти процес забезпечення інформаційними ресурсами керівництво даного виду соціально-економічних систем та задоволення усіх потреб у відомостях й даних суб'єктів реалізації такого роду стратегії (рис.3).

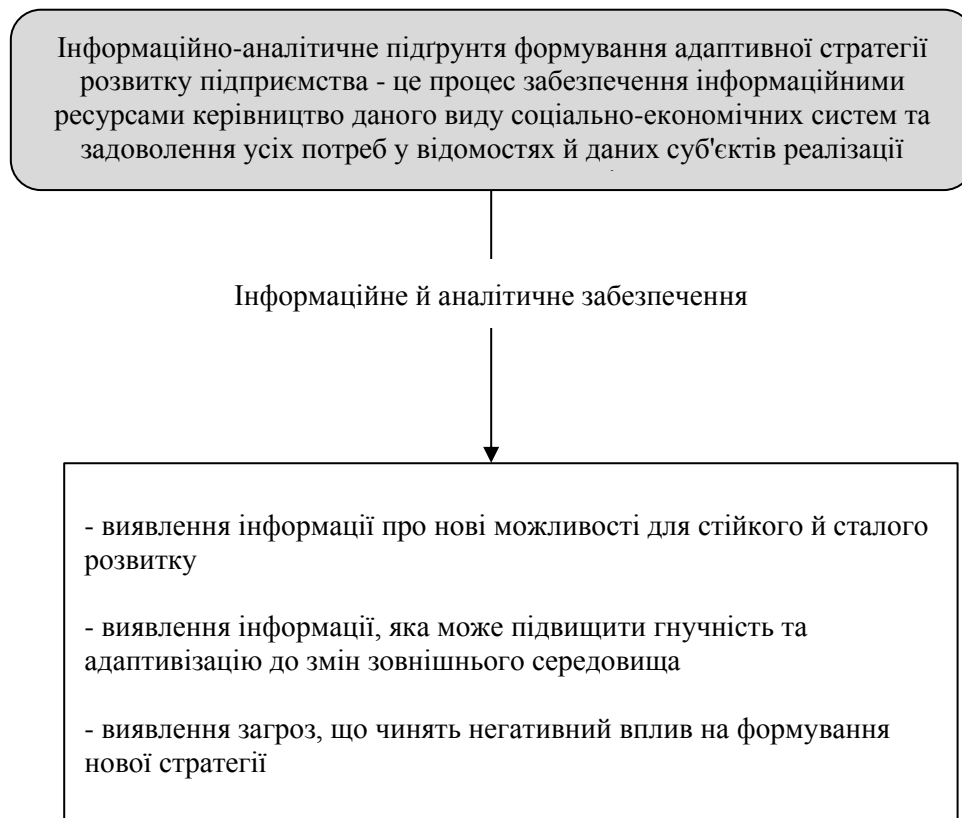

Рис.3. Змістовна сутність інформаційно-аналітичного підґрунтя формування адаптивної стратегії розвитку підприємства

При цьому, слід зазначити, що процес впровадження інформаційно-аналітичного забезпечення у структуру стратегічного управління підприємством повинен відбуватися постійно. Повинна існувати цілісна автоматизація інформаційних ресурсів для прискорення процесу обробки масиву даних і прийняття ефективних стратегічних управлінських рішень щодо адаптування під зміни зовнішнього середовища.

На формування такого інформаційно-аналітичного підґрунтя здійснює негативний вплив велика кількість загроз,

виділимо найбільш вагомими на сьогодні (рис.4).

Слід зауважити, що прийняття тих чи інших управлінських рішень стратегічного характеру дії для забезпечення ефективного, стійкого й сталого розвитку підприємства напряду залежить від оперативності, цілісності, адресності та актуальності інформаційно-аналітичних відомостей й даних. Особливо, коли ми говоримо про підприємства України, які змушені постійно адаптуватися під зміни диктовані зовнішнім агресивним середовищем.

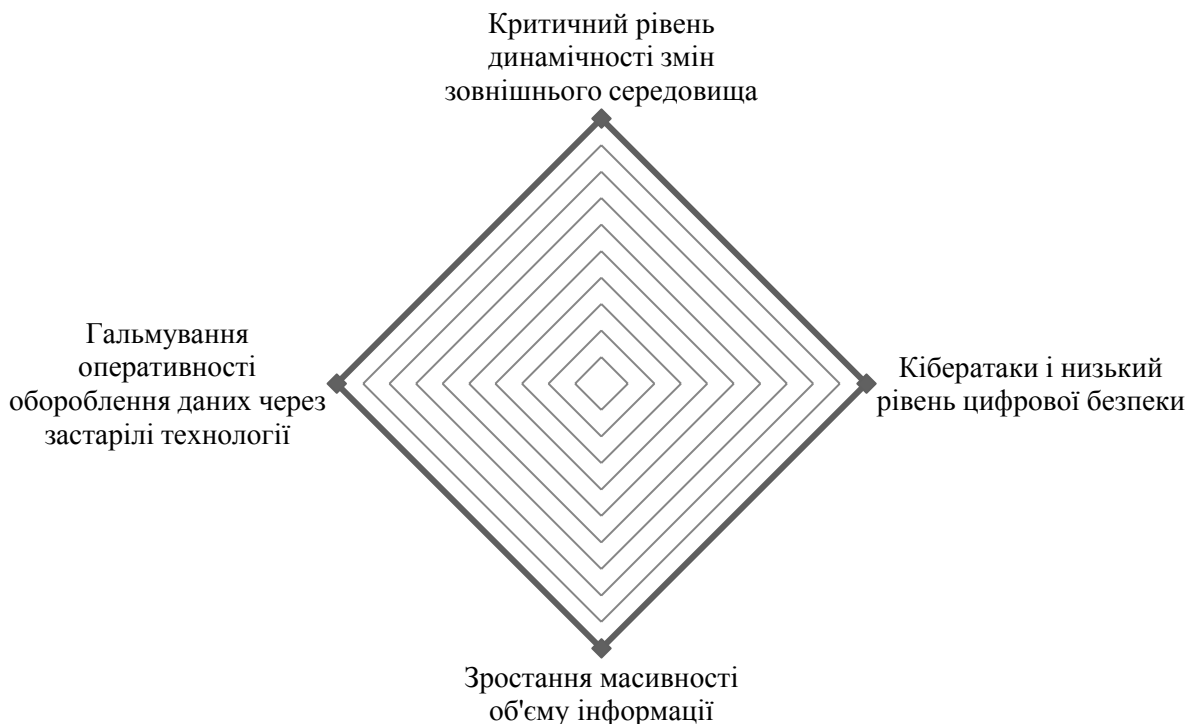

Рис. 4. Загрози формуванню інформаційно-аналітичного підґрунтя для побудови сучасної адаптивної стратегії розвитку підприємства

Сформоване інформаційно-аналітичного підґрунтя повинно так оперативно діяти для ефективного задоволення усіх інформаційних потреб основних суб'єктів, на яких покладено реалізація стратегії розвитку підприємства.

Висновки. Відтак, можна стверджувати, що інформаційно-аналітичне забезпечення є найважливішим компонентом формування адаптивної стратегії розвитку підприємства. Основою інформаційного забезпечення виступає облікова політика, що свідчить про вид діяльності, форми ведення обліку, систему оподаткування. Важливість бухгалтерської (фінансової) звітності обумовлюється можливістю проведення економічного аналізу, що служить базою для прийняття управлінських рішень при реалізації адаптивної стратегії розвитку підприємства. Сьогодні, інформацію слід розглядати як ресурс для формування адаптивної стратегії розвитку підприємства, який допоможе виявити проблеми і знайти шляхи їх вирішення, підвищити ефективність управління.

У підсумку, слід виділити декілька ключових проблем, які залишилися поза межами нашого дослідження:

1. Тактичний й оперативний рівні забезпечення стійкого й сталого розвитку підприємства. Слід зазначити, що інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного рівня відрізняється від тактично-оперативного, що потребує додаткових досліджень.

2. Місце безпекового механізму в системі формування інформаційно-аналітичного підґрунтя для розвитку підприємства. Відтак, безпековий аспект є не менш важливий ніж інформаційний. Навіть існує окрема складова безпеки, інформаційна, яка відіграє важливу роль в стратегії розвитку будь-якого підприємства.

Перспективи подальших досліджень слід присвятити не лише інформаційно-аналітичному забезпеченню але й протидії загрозам, які займають ключове місце в адаптаційному підході до формування стратегії розвитку підприємства.

Література:

1. Pushak, Y., Lagodiienko, V., Basiurkina, N., Nemchenko, V., & Lagodiienko, N. (2021). Formation the system for assessing the economic security of enterprise in the agricultural sector. *Business: Theory and Practice*, 22(1), 80-90. <https://doi.org/10.3846/btp.2021.13013>
2. Savitri, E., Abdullah, N. H. N., & Musfi, P. N. (2022). The performance of the financial sector during the COVID-19 pandemic. *Business: Theory and Practice*, 23(2), 377–386.
3. Rushchyshyn, N., Medynska, T., Nikonenko, U., Kostak, Z., & Ivanova, R. (2021). Regulatory and legal component in ensuring state's financial security. *Business: Theory and Practice*, 22(2), 232-240.
- 4 Benigno, G. (2013). Financial crises and macro-prudential. *Journal of International Economics*, 89(2), 453–470.
5. Franchuk, V., Omelchuk, O., Melnyk, S., Kelman, M., & Mykytyuk, O. (2020). Identification the ways of counteraction of the threats to the financial security of high-tech enterprises. *Business: Theory and Practice*, 21(1), 1–9.
6. Auci, S., & Barbieri, N. (2020). Innovation for climate change adaptation and technical efficiency: an empirical analysis in the European agricultural sector. *Economia Politica*, 28(4). <https://doi.org/10.1007/s40888-020-00182-9>
7. Zhai, H., Huang, Y., Chen, L., Li, Q. (2018). The strategy of enterprise investment activities under the network economy environment. *IPPTA: Quarterly Journal of Indian Pulp and Paper Technical Association*, 30(8): 846-851.
8. Kartuzov, E. (2012). Definition of financial security of an enterprise: concept, content, value and functional aspects. *Economics and enterprise management. Actual Problems of the Economy*, 8(134), 172–181.
9. Černius, G., & Birškytė, L. (2020). Financial information and management decisions: impact of accounting policy on financial indicators of the firm. *Business: Theory and Practice*, 21(1), 48-57. <https://doi.org/10.3846/btp.2020.9959>
10. Morais AI (2019) Are changes in international accounting standards making them more complex? *Accounting Forum*, 1–29.